

הכנה לראש השנה , תשובה פרטית-כללית

1. אורות התשובה פ"ד ג :

התשובה הכללית - שהיא עלוי העולם ותקונו, **והתשובה הפרטית** - הנוגעת לאישיות הפרטית של כל אחד ואחד, עד כדי דקות הפרטים של תקוני-התשובה המיוחדים, שרוח-הקודש יודע לפרטם לפרטים היותר בודדים, **הן ביחד תוכן אחד**. וכן כל אותם תקוני התרבות, שעל ידם העולם יוצא מחורבנו, סדרי החיים החברתיים והכלכליים, ההולכים ומשתכללים עם תקוני כל חטא ועון מחמורים שבחמורים עד דקדוקי סופרים ומדות חסידות היותר מופלגות, כולם עושים חטיבה אחת, ואינם מנותקים זה מזה, "ויכולהו לחד אתר סליקין".

2. רמב"ם, הלכות תשובה פ"ד :

הלכה ד : אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם ... לפיכך צריך **כל אדם** שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות ... **ומפני ענין זה** נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות **מראש השנה ועד יום הכפורים** יתר מכל השנה...

הלכה ב : ...ושקול זה אינו לפי מנין הזכיות והעונות אלא לפי גודלם, יש זכות שהיא כנגד כמה עונות שנאמר יען נמצא בו דבר טוב, ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות.

3. מסילת ישרים פרק יט :

אמנם ודאי שמי שמתכוון בעבודתו לטהר נפשו לפני בוראו, למען תזכה לשבת את פניו בכלל הישרים והחסידים...ולקבל הגמול אשר הוא בעולם הבא - **לא נוכל לומר שתהיה כונה זו רעה, אכן לא נוכל לומר ג"כ שתהיה היותר טובה, כי עד שאדם מתכוון לטובת עצמו - סוף סוף עבודתו לצורך עצמו. אך הכונה האמיתית...הוא שיהיה האדם עובד רק למען אשר כבודו של האדון ברוך הוא יגדל וירבה...**

4. אורות התשובה פ"ד ה :

באמת אי אפשר להתרומם אל התשוקה הרוחנית של ישועת הכלל בלי תשובה פנימית עמוקה מכל חטא ועון. **אמנם יחיד ששב במובן זה** מוחלים לו ולכל העולם כולו, וכן יכולים **רבים להתעלות** לתכונה האידיאלית הגנוזה בנשמת האומה **ע"י תשובת היחיד, השב למטרה זו של התאפשרות הזרחת תשוקת גאון האומה בטהרתה.**

5. מסילת ישרים פרק יט :

נמצאת למד ששני דברים יש בענין זה :

אחד - הכונה בכל מצוה ועבודה שתהיה **לעילוי כבודו של מקום**...שיעשה בשלמות בעילוי כבודן של ישראל ושלותן.

ועיקר שני - **טובת הדור, שהנה ראוי לכל חסיד שיתכוון במעשיו לטובת דורו כולו** לזכות אותם ולהגן עליהם...שאינן הקב"ה חפץ באבדן הרשעים...

6. נוסח אמירת לשם יחוד לפני קיום מצוות המובא בסידורים :

לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לייחד שם י"ה בוי"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל.

7. פלא יועץ, ערך ראש השנה, מתוך דרשת המקובל הרב שלום שרעבי לצבור בשעת התקיעות :

ועתה עת רצון היא, חזק ונתחזק להכניע את לבנו ולשוב בתשובה שלמה, **כי שערי תשובה היום הם פתוחים...** כי כל עיקר תקון השופר למעלה תלוי בתשובה...כי אין קול השופר פועל למעלה אם לא שעולה הקול בהתעוררות הלב בתשובה... ולכן עת לחננה ושעת רצון להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, **ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו, ואל יפחות כל אחד ממנו מלשוב מאיזה חטא קל או חמור, כי בזה זוכה להיות צדיק, בעל תשובה, ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות...** **וכל מגמת האדם בתשובתו ותפילותיו תהיה על גלות השכינה ועל חורבן בית מקדשנו ותפארתנו...**

8. מתוך הפיוט ונתנה תוקף, במוסף של ר"ה :

כי לא תחפוץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחיה, ועד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו.

9. מסילת ישרים פרק יט:

...שאין הקב"ה חפץ באבדן הרשעים, אלא מצווה מוטלת על החסידים להשתדל לזכותם ולכפר עליהם. וזה צריך שיעשה בכוונת עבודתו וגם בתפלתו בפועל, **דהיינו שיתפלל על דורו** לכפר על מי שצריך כפרה, ולהשיב בתשובה מי שצריך לה, וללמד סגוריה על הדור כולו.

...ואם יאמר אדם, מי אני ומה אני ספון, שאתפלל על הגלות ועל ירושלים? תשובתו בצידו, כאותה ששינו - לפיכך נברא האדם יחידי, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם! וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת.

ואף שלא תעשה בקשתם, מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה - הנה הם עשו את שלהם, **והקב"ה שמח בזה**.

10. של"ה, מסכת ראש השנה (=החלק העוסק בענין ר"ה) פרק נר מצוה:

וזה לשון ספר חרדים: כל אדם חייב להתפלל שיצילהו השם ית' מיצר הרע... וכשם שצריך להתפלל על עצמו **כך צריך להתפלל על זרעו** שיהיו יראי שמים... (ולפי שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, לכך תיקנו על התשובה ברכה בפני עצמה, השיבנו... וצריך לכוון בה יותר מכל ברכות אמצעיות לפי שהיא תועלת הנפש ורפואתה...).

וכשם שחייב האדם להתפלל על עצמו, כך חייב להתפלל על פושעי ישראל...

מלמד שהיה משה רבנו מבקש רחמים על פושעי ישראל שישבו בתשובה ושב... וכן במסכת תענית אמרו על אבא חלקיה כשהתפללו על הגשמים הוא ואשתו, שנענע היא תחילה, לשני סיבות. אחת - לפי מה שהיתה נותנת לעני מקרבא הנאתיה, **והסיבה השניה - לפי שהתפללה היא על רשעים שהיו בשכנותה שישבו בתשובה ושובו**, עכ"ל.

11. אורות התשובה פ"ח ה:

הצער הגדול, שמרגיש כל צדיק בעצמו על מעוט הדבקות האלהית ... זהו ממש צער השכינה, שתוכן החיים של כל העולמים כולם הומה אל השלמות האלהית העליונה, שתתגלה בהם.

... ע"כ **משתוקקים הם הצדיקים לתשובת הכלל תדיר, ובתוכיות לבנם רודפים הם לזכות לחיביא כמאן דרדיף בתר חיאיא**, כי באמת הוא חיינו וחיי כל העולמים.

12. עין אי"ה ברכות פ"ט קיד:

...כאשר להשתדלות להשיב לבן של פושעי ישראל לאביהן שבשמים יש יחש גדול אל המוסר הפרטי של כל אדם מישראל. **ע"כ ראוי שתהיי התפילה מסמנת אותה התשוקה שבקרב כל איש ישראל לראות את כל פושעי עמנו שהם שבים באמונה לאל אלהי ישראל**. אמנם ערך ההטבה המוסרית של אוה"ע עובדי ע"ז, אם שסוף כל סוף הלא כל תקותינו הוא שיכירו וידעו כל באי עולם את כבוד ד', אבל אין אנו חייבים כלל להתעסק בזה מצדנו. עלינו מוטלת החובה רק להגדיל את התורה והיראה בקרב עמנו, ותיקון העולם במלכות ד' יש בזה מכבשי דרחמנא אשר לו נתכנו עלילות איך להביא את האורה לעולם בעת קץ החושך. א"כ אין יחש לאותה התעודה למשאת נפשינו בתפלה חיובית קבועה על כל מקרה של ראיית ע"ז שנעקרה. ואם שיש לזאת התקוה הבטוחה רמזים שונים בתפילת "עלינו", שנאמרת בר"ה בחובה, ובהוספה לברכות דר"ה ויוה"כ, ובמלכיות, הוא בא לפרקים להציב לנו ערך לתקותינו הכללית.

13. זוהר פרשת ויצא דף קס עמוד ב

דהא בכל אתר דבר נש צלי צלותיה יכליל גרמיה בין סגיין בכללא דסגיין, ותא חזי **שונמית** כד אמר לה אלישע (מלכים ב' ד') היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא, היש לדבר לך אל המלך ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וההוא יומא דמלכותא דרקיעא שלטא למידן עלמא וקודשא בריך הוא אקרי מלך המשפט בההוא זמנא, ובגין כך אמר לה היש לדבר לך אל המלך, מה כתיב ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, מאי קאמרה לא בעינא למהוי רשימאה לעילא אלא לאעלאה רישאי בין סגיין ולא לאפקא מכללא דלהון וכך בעי ליה לבר נש לאתכללא בכללא דסגיין ולא לאתייחדא בלחודוי בגין דלא ישגחון עליה לאדכרא חובוי כדקאמרן

פירוש הסולם:

בכל מקום שאדם מתפלל תפילתו, יכלול את עצמו בין הרבים, בתוך כלל הרבים. ובא וראה, שונמית, כשאמר לה אלישע 'היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא' פירושו **כי אותו היום היה יום טוב של ראש השנה**, ואותו יום שמלכות הרקיע שולט לדון את העולם. והקב"ה נקרא באותו זמן מלך המשפט ומשום זה אמר לה היש לך לדבר אל המלך. מה כתוב, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מה אמרה, איני רוצה להיות מצויינת למעלה אלא להכניס את ראשי בין הרבים, ולא לצאת מן הכלל. **וכן צריך האדם להכלל בכלל הרבים ולא להתייחד בפני עצמו**, כדי שלא יביטו עליו המקטרגים להזכיר את חטאיו, כמו שאמרנו.